

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 397/2020-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 10. septembra 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca), zo sudkyne Jany Laššákovej a sudcu Petra Molnára predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť Univerzitnej nemocnice Martin, Kollárova 2, Martin, IČO 00 365 327, zastúpenej advokátkou JUDr. Gabrielou Reichovou, Pavla Mudroňa 26, Martin, vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd druhým a tretím výrokom rozsudku Krajského súdu v Žiline č. k. 9 Co 38/2019-888 z 26. septembra 2019 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť Univerzitnej nemocnice Martin o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Skutkový stav veci a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 24. januára 2020 doručená ústavná sťažnosť Univerzitnej nemocnice Martin, Kollárova 2, Martin, IČO 00 365 327 (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) druhým a tretím výrokom rozsudku Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) č. k. 9 Co 38/2019-888 z 26. septembra 2019 (ďalej len „napadnutý rozsudok krajského súdu“).

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka bola v procesnej pozícii žalovanej stranou sporu vedenom na Okresnom súde Martin (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 9 C 230/2004, ktorého predmetom bola náhrada škody vo výške 349 863,89 €, ktorú mala žalobkyňa utrpieť ako následok lekárskeho liečebného zákroku vykonaných pracovníkmi zdravotníckeho zariadenia sťažovateľky po dopravnej nehode. Rozsudkom okresného súdu sp. zn. 9 C 230/2004 z 26. septembra 2012 bolo konanie v časti 4 923,78 € zastavené. Súčasne bolo sťažovateľke ako žalovanej uložené zaplatiť žalobkyni sumu 151 551,05 € do 30 dní od právoplatnosti rozsudku, vo zvyšnej časti okresný súd žalobu zamietol. Zároveň okresný súd rozhodol, že o trovách konania rozhodne samostatným uznesením po právoplatnosti tohto rozhodnutia. Na základe odvolania sťažovateľky proti uvedenému rozsudku krajský súd zrušil rozsudok súdu prvej inštancie z 26. septembra 2012 vo výroku, ktorým uložil sťažovateľke povinnosť zaplatiť žalobkyni boľestné a sťaženie spoločenského uplatnenia vo výške 151 551,05 € v lehote 30 dní od právoplatnosti rozsudku a v tomto rozsahu vrátil vec na ďalšie konanie a rozhodnutie. V ostatných výrokoch, odvolaním nenapadnutých, ostal rozsudok súdu prvej inštancie nedotknutý.

3. Okresný súd rozsudkom č. k. 9 C 230/2004-786 zo 7. novembra 2018 opätovne rozhodol a uložil sťažovateľke povinnosť zaplatiť žalobkyni sumu 137 121 € do 15 dní od právoplatnosti rozsudku (výrok I). Vo zvyšnej časti okresný súd žalobu zamietol (výrok II), sťažovateľke nárok na náhradu trov konania nepriznal (výrok III), Slovenskej republike proti sťažovateľke súd priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 21,6 % (výrok IV) a sťažovateľke bola uložená povinnosť zaplatiť na účet okresného súdu súdny poplatok v sume 8 227,00 € do 15-tich dní od právoplatnosti rozsudku (výrok V). Proti tomuto rozsudku podala sťažovateľka odvolanie, a to proti I. výroku, ktorým jej bola uložená povinnosť zaplatiť sumu vo výške 137 121 € žalobkyni do 15 dní od právoplatnosti rozsudku, ako aj voči výrokom III, IV a V rozhodnutia. Rovnako žalobkyňa podala proti rozsudku súdu prvej inštancie odvolanie, ktorým žiadala priznať žalobkyni proti sťažovateľke nárok na náhradu trov konania. Súčasne bol zo strany žalobkyne podaný návrh na doplnenie rozsudku č. k. 9 C 203/2004-786 zo 7. novembra 2018, ktorým žiadala okresný súd doplniť rozsudok o výrok o nepriznaní nároku na náhradu trov konania žalobkyne, ktorý si v konaní uplatňovala. Návrh žalobkyne na doplnenie rozhodnutia bol zo strany okresného súdu uznesením sp. zn. 9 C 230/2004 z 28. novembra 2018 zamietnutý. Proti tomuto uzneseniu bolo podané zo strany žalobkyne odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd uznesením č. k. 9 Co 39/2019-899 z 26. septembra 2019 tak, že uznesenie súdu prvej inštancie potvrdil ako vecne správne.

4. Zároveň krajský súd ústavnou sťažnosťou napadnutým rozsudkom zmenil rozsudok súdu prvej inštancie vo výrokoch I, III a IV tak, že zaviazal sťažovateľku zaplatiť žalobkyni sumu 113 500,00 € v lehote 15 dní od právoplatnosti rozsudku, žalobkyni priznal nárok na náhradu trov konania v celom rozsahu, Slovenskej republike priznal proti sťažovateľke nárok na náhradu trov konania v celom rozsahu a vo zvyšnej časti žalobu zamietol. Krajský súd zrušil výrok V o súdnom poplatku a v tejto časti vrátil vec na rozhodnutie okresnému súdu.

5. Ústavnou sťažnosťou sťažovateľka napáda rozsudok krajského súdu v časti, ktorou priznal žalobkyni nárok na náhradu trov konania v celom rozsahu, a v časti, ktorou priznal Slovenskej republike proti sťažovateľke nárok na náhradu trov konania v celom rozsahu.

6. Krajský súd podľa názoru sťažovateľky nepostupoval pri rozhodovaní o náhrade trov konania v predmetnej veci v zmysle platnej a účinnej právnej normy, § 255 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „CSP“), resp. táto norma nebola krajským súdom správne vyložená a aplikovaná. Podľa citovaného ustanovenia súd prizná náhradu trov konania podľa pomeru úspechu strany sporu vo veci. Ak mala strana vo veci úspech len čiastočný, súd náhradu trov konania pomerne rozdelí, prípadne vysloví, že žiadna zo strán nemá na náhradu trov konania právo. Napriek citovanému ustanoveniu a skutočnosti, že v konaní bola sťažovateľka podľa zásady pomeru úspechu v predmetnej právnej veci prevažne úspešná, krajský súd rozhodol vo veci tak, že priznal žalobkyni proti sťažovateľke plnú náhradu trov konania. Rovnako priznal Slovenskej republike proti sťažovateľke nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu.

7. Rozhodnutie o náhrade trov konania považuje sťažovateľka za rozporné s § 255 ods. 1 CSP. V tejto súvislosti sťažovateľka uviedla, že súčasný Civilný sporový poriadok nemá ustanovenie obdobné ustanoveniu § 142 ods. 3 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „OSP“), teda na rozdiel od predchádzajúcej právnej úpravy nová právna úprava už neobsahuje tri špeciálne skutkové podstaty (§ 142 ods. 1, 2 a 3 OSP), ale len dve (§ 255 ods. 1 a 2 CSP). Na prvom mieste je zásada úspechu a v prípadoch, keď mala strana sporu vo veci úspech len čiastočný, platí pravidlo obsiahnuté v § 255 ods. 2 CSP (pomer úspechu). Právna úprava Občianskeho súdneho poriadku podľa § 142 ods. 3 umožňovala súdu, aj keď mal účastník vo veci úspech len čiastočný, priznať plnú náhradu trov konania, ak mal neúspech v pomerne nepatrnej časti alebo ak rozhodnutie o výške plnenia záviselo od znaleckého posudku alebo od úvahy súdu; v takom prípade sa pri rozhodovaní o trovách právneho zastúpenia základná sadzba tarifnej odmeny advokáta vypočítala z výšky súdom priznaného plnenia. Uvedené ustanovenie je však toho času neúčinné a platná právna úprava takéto ustanovenie nepozná. Všeobecný súd je tak povinný postupovať podľa § 255 CSP, keď aj s poukazom na § 470 ods. 1 CSP použitie skoršieho procesného predpisu nie je možné. Sťažovateľka ďalej poukazuje na dôvodovú správu k predmetným ustanoveniam Civilného sporového poriadku, podľa ktorej v civilnom sporovom konaní je zásada úspechu v spore esenciálnym kritériom priznania náhrady trov konania.

8. Podľa uvedenej zásady v súlade s § 255 ods. 1 CSP rozhodoval súd prvej inštancie v konaní aj o trovách štátu. V tejto súvislosti správne vyčíslil pomerný úspech žalobcu a sťažovateľky tak, že od percentuálneho úspechu sťažovateľky odrátal percentuálny úspech žalobkyne a tento rozdiel predstavoval percentuálny základ pre vyčíslenie nároku na náhradu trov Slovenskej republiky.

9. Sťažovateľka poukazuje na to, že pôvodným žalobným návrhom si žalobkyňa uplatňovala náhradu bolestného a sťaženia spoločenského uplatnenia vo výške 10 000 000 Sk (331 939,19 €), náhradu účelne vynaložených nákladov na liečenie celkom vo výške 340 000 Sk (11 285,93 €) a náhradu nákladov na presťahovanie bytu vo výške 200 000 Sk (6 638,78 €). Z celkovej žalovanej sumy 349 863,91 € bola žalobkyni napokon právoplatným rozhodnutím súdu priznaná suma 113 500,00 €. Z tohto dôvodu nie je podľa sťažovateľky možné stotožniť sa s dôvodmi odvolacieho súdu, pre ktoré považoval žalobkyňu za plne úspešnú v konaní, ako ani s tým konštatovaním súdu, že základ plnenia bol priznaný žalobkyni v celom rozsahu a následné zvýšenie výšky finančného plnenia bolo závislé od úvahy súdu. Zároveň sťažovateľka nesúhlasí s tým, že je ako plne neúspešná procesná strana povinná nahradiť trovy štátu v celom rozsahu. V tejto časti je navyše napadnutý rozsudok krajského súdu bez riadneho odôvodnenia.

10. Sťažovateľka považuje za podstatné, že žalobkyni bol priznaný (aj to len čiastočne) len jeden z viacerých ňou uplatňovaných nárokov, a to nárok na sťaženie spoločenského uplatnenia. Ďalšie žalobkyňou v konaní uplatňované nároky, konkrétne nárok na bolestné, náhradu účelne vynaložených nákladov na liečenie a náhradu nákladov na presťahovanie bytu, boli v plnom rozsahu zamietnuté, resp. konanie bolo z dôvodu čiastočného späťvzatia žalobkyne zastavené. Je teda nesporné, že ohľadom týchto samostatných čiastkových nárokov bola žalobkyňa v konaní plne neúspešná. Rozhodnutie všeobecných súdov o uplatnených nárokoch je však v príkrom rozpore so záverom odvolacieho súdu o plnom procesnom úspechu žalobkyne, ktorý sa následne prejavil v rozhodnutí o nároku na náhradu trov konania žalobkyne. Odvolací súd teda považoval pri svojom rozhodovaní o trovách konania v konaní žalobkyňu za plne úspešnú a z jeho strany nebola nijakým spôsobom zohľadnená skutočnosť, že žalobkyňa si proti

sťažovateľke uplatňovala nie jeden nárok, ale viaceré čiastkové nároky, pričom čiastočne úspešná bola len v jednom z nich. Platí totiž, že ak si strana v jednej žalobe uplatní niekoľko samostatných nárokov, postupuje sa pri rozhodovaní o náhrade trov konania podľa zásad pre priznanie náhrady trov konania pri každom nároku samostatne. Jednotlivé zložky práva na náhradu škody, ktorými je vymedzený obsah náhrady škody sa prejavujú ako samostatné čiastkové nároky, s touto ich samostatnosťou treba počítat' aj pri rozhodovaní o trovách konania (R 28/1970).

11. Sťažovateľka ďalej uvádza, že v predmetnom konaní boli uplatnené viaceré nároky, náhrada nákladov spojených s liečením a s presťahovaním bytu, ktorých výšku bolo možné stanoviť pred začatím súdneho konania. Zároveň aj výšku nároku na náhradu bolestného a sťaženia spoločenského uplatnenia bolo možné stanoviť znaleckým posudkom, ktorý by si žalobkyňa na tento účel nechala vypracovať. V danom prípade nešlo oohľadom týchto nárokov o konanie, keď výška nároku závisela výlučne od úvahy súdu, ako je to napríklad v konaní o nemajetkovej ujme. Žalobkyňa mala možnosť pred podaním žaloby dať si vypracovať znalecký posudok ako relevantný podklad pre určenie výšky ňou požadovaného plnenia, čo je legitímna požiadavka na žalobcu, ktorý je primárne nositeľom dôkazného bremena o uplatnenom nároku vrátane jeho výšky. Na jeho základe by potom mohla zväžiť výšku uplatnenej istiny, a tak aj ovplyvniť možnosť, prípadne mieru svojho úspechu v konaní, čo však neučinila. Sťažovateľka zastáva názor, že zo strany žalobkyne došlo vedome k výraznému nadhodnoteniu sporu. Už v čase podania žaloby bol totiž účinný nový právny predpis, zákon č. 437/2004 Z. z. o náhrade za bolesť a o náhrade za sťaženie spoločenského uplatnenia a o zmene a doplnení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 273/1994 Z. z. o zdravotnom poistení, financovaní zdravotného poistenia, o zriadení Všeobecnej zdravotnej poisťovne a o zriaďovaní rezortných, odvetvových, podnikových a občianskych zdravotných poisťovní v znení neskorších predpisov, o stanovení výšky bolestného a sťaženia spoločenského uplatnenia vrátane možností ich zvýšenia, ktorý určuje maximálnu hranicu možného zvýšenia sťaženia spoločenského uplatnenia. Takýto výkon práva, keď došlo konaním žalobkyne k neúmernému a nijako neodôvodnenému nadhodnoteniu sporu, by podľa mienky sťažovateľky nemal byť zo strany súdov chránený a v danom prípade by náhrada trov konania mala byť poskytnutá v intenciách zásady miery

úspechu sporovej strany, prípadne by nemala byť s ohľadom na existujúce okolnosti priznaná žiadnej sporovej strane.

12. Vychádzajúc z uvedených dôvodov, sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1. Základné práva sťažovateľa podľa čl. 20 a 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu Žilina č. k. 9Co/38/2019-888 zo dňa 26.9.2019 porušené boli.

2. Rozhodnutie Krajského súdu Žilina č. k. 9Co/38/2019-888 zo dňa 26.9.2019 sa vo výroku, ktorým bolo rozhodnuté, že súd žalobkyni priznáva nárok na náhradu trov konania v celom rozsahu a vo výroku, ktorým bolo rozhodnuté, že Slovenskej republike proti žalovanému súd priznáva nárok na náhradu trov konania v celom rozsahu zrušuje a vec sa mu vracia na ďalšie konanie.

3. Sťažovateľ má nárok na náhradu trov konania v lehote do 15 dní odo dňa doručenia tohto nálezu.“

II.

Relevantná právna úprava

13. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

14. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

15. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je zákon

č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

16. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

17. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

18. Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastniť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

III.

Ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu a samotné posúdenie vecí ústavným súdom

19. Predmetom ústavnej sťažnosti je namietané porušenie základných práv sťažovateľky podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu v časti, ktorou žalobkyni priznal nárok na náhradu trov konania v celom rozsahu, a v časti, ktorou štátu priznal proti sťažovateľke nárok na náhradu trov konania, ku ktorému došlo podľa sťažovateľky tým, že krajský súd nesprávne aplikoval § 255 ods. 1 CSP, nesprávne posúdil otázku úspešnosti žalobkyne v konaní, a zároveň tým, že rozsudok krajského súdu v napadnutej časti neobsahuje dostatočné odôvodnenie. Sťažovateľka argumentuje tým, že žalobkyňa nebola v konaní úspešná v celom rozsahu, keďže v časti ňou uplatnených nárokov na zaplatenie bolestného, liečebných nákladov a nákladov spojených s presťahovaním sa do bytu prispôbeného zdravotnému stavu žalobkyne bolo konanie buď zastavené v dôsledku späťvzatia žaloby alebo jej bol jej žalobný návrh zamietnutý, a preto krajský súd nemal postupovať v zmysle § 255 ods. 1 CSP a priznať žalobkyni nárok na náhradu trov konania v celom rozsahu. Zároveň sťažovateľka namieta, že pokiaľ ide o výšku uplatnených nárokov na náhradu liečebných nákladov a nákladov spojených s presťahovaním sa, táto nezávisela výlučne od úvahy súdu, keďže ich výšku bolo možné stanoviť pred začatím súdneho konania, a pokiaľ ide o bolestné a sťaženie spoločenského uplatnenia, ich výšku bolo možné určiť pred začatím súdneho konania na základe znaleckého posudku zabezpečeného žalobkyňou.

20. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, ak namietaným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom orgánu verejnej moci nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť

po jej prijatí na ďalšie konanie (porov. napr. I. ÚS 105/06, II. ÚS 66/2011, III. ÚS 155/09, IV. ÚS 35/02).

21. Ústavný súd považuje rozhodovanie všeobecného súdu o trovách konania za integrálnu súčasť civilného procesu a zásadnú výsadu všeobecného súdu. V rámci tohto rozhodovania však v zásade ide vždy o aplikáciu jednoduchého práva, takže ústavný súd rozhodnutia o trovách konania meritórne preskúmava iba celkom výnimočne, a to v prípadoch, ak samotné rozhodnutie všeobecného súdu je takým excesom z požiadaviek kladených na spravodlivý proces alebo ide o také extrémne vybočenie z princípu spravodlivosti, že je spôsobilé zasiahnuť do ústavnoprávnej roviny, a teda i do práv účastníka konania, ktorý podal ústavnému súdu sťažnosť. Inak povedané, problematika náhrady trov konania by mohla dosiahnuť ústavnoprávny rozmer len v prípade extrémneho vybočenia z pravidiel upravujúcich toto konanie, k čomu by mohlo dôjsť najmä na základe takej interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení aplikovateľného právneho predpisu, ktorá by v sebe zahŕňala črty svojvôle (rovnaké závery porov. napr. aj v I. ÚS 40/2012, II. ÚS 364/2014, II. ÚS 64/09, III. ÚS 92/09, IV. ÚS 248/08, z novšej judikatúry pozri II. ÚS 153/2016, II. ÚS 357/2016, II. ÚS 681/2016, II. ÚS 496/2018).

22. Ďalej ústavný súd v tejto súvislosti uvádza, že ak Civilný sporový poriadok (predtým Občiansky súdny poriadok) vylučuje uplatnenie mimoriadneho opravného prostriedku proti rozhodnutiu o trovách konania (§ 419, § 420 a § 421 CSP), bolo by proti logike pripustiť, aby ich prieskum bol automaticky posunutý do roviny ústavného súdnictva. Opodstatnenosť sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy v takejto veci prichádza do úvahy iba v prípadoch extrémneho rozporu s princípmi spravodlivého súdneho konania (I. ÚS 56/2017, I. ÚS 188/2018).

23. Z odôvodnenia napadnutého rozsudku krajského súdu v časti venovanej náhrade trov konania vyplýva, že krajský súd, aplikujúc zásadu úspechu v konaní podľa § 255 ods. 1 CSP, považoval žalobkyňu za úspešnú stranu sporu, keďže výška žalobkyňou uplatneného plnenia závisela od úvahy súdu, a to napriek tomu, že čo sa týka výšky uplatnených nárokov, nebolo jej vyhovené v celom rozsahu. Krajský súd považoval pri rozhodovaní o náhrade trov konania za základ, že do práva žalobkyne bolo zasiahnuté (sťažovateľka

spôsobila žalobkyni škodu), pričom výšku škody považoval za druhotnú a nadväzujúcu. Krajský súd ďalej vyjadril, že je nepochybné, že pre samotné stanovenie základu nároku bolo potrebné vykonať rozsiahle znalecké dokazovanie, a toto bolo potrebné aj na priznanie samotnej výšky škody. Základ plnenia bol tak priznaný žalobkyni v celom rozsahu, následné zvýšenie výšky finančného plnenia bolo závislé od úvahy súdu. Plnú náhradu trov konania krajský súd odvinul od sumy priznanej súdom.

24. V súvislosti s posudzovaním procesného úspechu strán sporu v konaní, ktorého predmetom je nárok, ktorého dôvodnosť a výšku je možné len predvídať, pretože závisí od znaleckého posudku, resp. úvahy súdu tak, ako to bolo v tejto konkrétnej veci prerokováanej všeobecnými súdmi, dáva ústavný súd do pozornosti právnou teóriou i praxou akceptovaný názor, podľa ktorého zásadu úspechu vo veci (§ 255 CSP) treba uplatniť aj na konania, v ktorých výška plnenia závisí od úvahy súdu alebo od znaleckého posudku. V týchto prípadoch však nejde o procesne neúspešného žalobcu, ak mu bola priznaná aspoň časť žalobou uplatneného nároku. Nemožno ho totiž ad absurdum zaťažiť procesnou zodpovednosťou za predvídanie výsledku na základe úvahy súdu alebo znaleckej činnosti. Pri rozhodovaní o náhrade trov konania je potrebné rozlíšiť, čo je základné a čo sprevádzajúce. Za základné sa považuje rozhodnutie, že do žalobcovho práva bolo zasiahnuté, výška ujmy je potom druhotná a nadväzujúca. Rovnako odborná otázka posudzovaná znalcom môže presahovať možnosti strany sporu, ktorá napr. výšku škody „iba“ odhaduje. Aj tu je primárny fakt, že škoda bola spôsobená; jej výška nasleduje. Žalobcu v takejto veci preto treba považovať za plne procesne úspešného, keďže mal plný úspech, čo sa týka základu uplatneného nároku a súčasne výška plnenia, vyplývajúca z tohto jeho procesného úspechu, závisela výlučne od úvahy súdu. Nárok na plnú náhradu trov konania sa priznáva iba z prisúdenej sumy, čo treba vyjadriť vo výroku rozsudku.

25. Je nesporné, že mimoriadne zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia závisí od úvahy súdu a je výsledkom jeho rozhodovacej činnosti v konkrétnej veci. Podľa § 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb. o odškodňovaní bolesti a sťaženia spoločenského uplatnenia v znení neskorších predpisov, ktorá bola vo veci aplikovaná, v prípadoch hodných osobitného zreteľa môže súd odškodnenie za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia primerane zvýšiť, a to i nad sumu ustanovenú v odsekoch 1 a 2.

Pri určovaní rozsahu odškodnenia má súd možnosť podľa svojej úvahy posúdiť, aké zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia je v posudzovanej veci primerané. Súd však musí takéto zvýšenie vykonané v rámci svojej úvahy vždy náležite odôvodniť s prihliadnutím na mimoriadnu povahu a okolnosti konkrétneho prípadu. Pri rozhodovaní o zvýšení náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia súd zohľadňuje jednak tie stránky, ktoré sú spoločné pre život všetkých ľudí (možnosť vykonávať bežné životné úkony, postarať sa o svoju hygienu, stravovanie, obliekať sa, žiť prípadne rodinným životom, realizovať sa v partnerskom vzťahu, mať deti), jednak tie stránky, ktoré sú osobitné u každého jednotlivca zvlášť vzhľadom na jeho dovtedajšie spoločenské pôsobenie (stupeň jeho angažovanosti v najrozmanitejších sférach spoločenského života, za ktoré už doterajšia súdna prax považuje napríklad oblasť kultúry, športu, umenia, politiky, vedy). Jednotiacim hľadiskom pri určovaní adekvátneho zvýšenia náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia je, aby obe tieto stránky boli zohľadnené tak, že ich vzájomná jednota vyjadrí primeranosť priznanej náhrady vo vzťahu k povahe následkov poškodenia zdravia. V prípade niektorého poškodeného je v praxi opodstatnené klásť dôraz na prvú z uvedených stránok, v prípade iného poškodeného (naopak) na druhú spomenutú stránku; rozhodujúcou však zostáva ich jednota (rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 209/2017 z 21. júna 2018). V prerokovávanej veci považovali tak okresný súd, ako aj krajský súd za primerané tridsaťnásobné zvýšenie základného bodového hodnotenia sťaženia spoločenského uplatnenia vzhľadom na konkrétne okolnosti prípadu, ktoré riadnym spôsobom objasnili.

26. Vychádzajúc z citovaných záverov, námietka sťažovateľky týkajúca sa nesprávnej aplikácie § 255 ods. 1 CSP je v prípade jej nároku na náhradu ujmy na zdraví v podobe priznanej náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia neopodstatnená. Ústavný súd vzhľadom na prezentované závery nevzhliadol v postupe krajského súdu prvky arbitrárnosti či svojvôle a jeho právny záver považuje za dostatočne odôvodnený a ústavne akceptovateľný. Krajský súd ústavne udržateľným spôsobom interpretoval príslušné zákonné ustanovenie (§ 255 ods. 1 CSP), do interpretácie ktorého ústavný súd nie je zásadne oprávnený vstupovať a nahradzovať prijaté právne závery krajského súdu, ktoré nie sú podľa názoru ústavného súdu v rozpore s účelom a zmyslom právnej úpravy náhrady trov

konania, a preto ich nemožno považovať za odporujúce citovaným článkom ústavy a dohovoru.

27. Vychádzajúc z ďalšej námietky sťažovateľky, v zmysle ktorej krajský súd nezohľadnil skutočnosť, že žalobkyňa bola úspešnou stranou sporu, len pokiaľ ide o jeden uplatnený nárok (náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia), no bola neúspešnou stranou sporu, pokiaľ ide o nároky na náhradu bolestného, liečebných nákladov a nákladov spojených s presťahovaním, ústavný súd uvádza, že z hľadiska rozhodovania všeobecného súdu o náhrade trov konania v prípade uplatnenia viacerých nárokov, ako to bolo v tomto prípade, má všeobecný súd postupovať podľa zásad pre priznanie náhrady trov konania pri každom jednotlivom uplatnenom nároku samostatne. Náhrada za bolesť, náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia, náhrada liečebných nákladov predstavujú samostatné nároky náhrady škody na zdraví, pretože predpoklady vzniku týchto nárokov sú odlišné a rovnako je odlišné aj plynutie premlčacej doby pre ich uplatnenie. Zároveň je pri bolestnom a sťažení spoločenského uplatnenia osobitne upravené priznávanie ich náhrady vrátane jej zvýšenia.

28. Napriek uvedenému, zohľadňujúc konkrétne okolnosti posudzovanej veci, predovšetkým povahu a výšku jednotlivých sťažovateľkou uplatnených nárokov a rozhodnutie všeobecných súdov vo veci samej (úspech žalobkyne v časti uplatneného dominantného nároku), ústavný súd nepovažoval krajským súdom zvolený postup, keď pre účel rozhodovania o náhrade trov konania považoval všetky žalobkyňou uplatnené nároky za jeden nárok zo škody na zdraví, za zásah do sťažovateľkou označených práv takej intenzity, že by na jeho základe bolo možné spochybniť ústavnú regulárnosť napadnutého rozsudku v časti namietaného výroku o náhrade trov konania, keďže krajský súd sa v danom prípade nedopustil takého aplikačného excesu, ktorý by bol spôsobilý založiť porušenie sťažovateľkou označených práv. Ústavný súd navyše pri posudzovaní námietok sťažovateľky vychádzal aj z princípu minimalizácie zásahov do právoplatných rozhodnutí iných orgánov verejnej moci (napr. I. ÚS 55/2011), ktorým sa vo svojej rozhodovacej činnosti dôsledne riadi.

29. Na základe uvedeného ústavný súd nezistil pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti v napadnutom rozsudku krajského súdu pochybenia takej ústavnoprávnej intenzity, aby mohol po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie konštatovať porušenie základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a preto ústavnú sťažnosť sťažovateľky odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

30. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku stratilo opodstatnenie zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľky v nej obsiahnutými, keďže rozhodovanie o nich je viazané na vyslovenie porušenia práva alebo slobody (čl. 127 ods. 2 prvá veta ústavy).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. septembra 2020

Luboš Szigeti
predseda senátu